

ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти
сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015/ISO 9001: 2015

Кафедра світової економіки

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою

(пост. п. від «26» 04 2022 р.)

В.о. ректора

Анатолій МАЗАРАКІ

МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ І СВІТОВА ПОЛІТИКА/ INTERNATIONAL RELATIONS AND WORLD POLITICS

ПРОГРАМА/ COURSE SUMMARY

Київ 2022

**Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу ДТЕУ
заборонено**

Автор: Г.В. Дугінець, доктор екон. наук, доц.

Програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри світової економіки від 03.02.2022 р., протокол № 8.

Програма пройшла затвердження на Вченій раді факультету міжнародної торгівлі та права, протокол № 2 від 23 лютого 2022.

Рецензент: Н.Г. Калюжна, доктор екон. наук, проф.

В.І. Щелкунов., доктор екон. наук, проф., Президент Асоціації «Український національний комітет Міжнародної Торгової Палати (ICC Ukraine)»

А.М. Міщенко, кандидат політичних наук, доц.

**МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ І СВІТОВА ПОЛІТИКА/
INTERNATIONAL RELATIONS AND WORLD POLITICS**

**ПРОГРАМА/
COURSE SUMMARY**

ВСТУП

Програма дисципліни «Міжнародні відносини і світова політика» призначена для студентів освітнього ступеню «бакалавр» ДТЕУ денної та заочної форми навчання галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 052 «Політологія», спеціалізації «Політологія міжнародних відносин»; галузі знань 29 «Міжнародні відносини», спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини», спеціалізації «Міжнародний бізнес», «Міжнародна торгівля», «Міжнародний маркетинг».

Програму підготовлено відповідно до Стандартів вищої освіти України із зазначених спеціальностей та відповідних освітньо-професійних програм підготовки бакалаврів ДТЕУ.

Програма складається з таких розділів:

Вступ

1. Мета, завдання та предмет дисципліни;
2. Передумови вивчення дисципліни як вибіркової компоненти освітньої програми.
3. Результати вивчення дисципліни.
4. Зміст дисципліни.
5. Список рекомендованих джерел.

1. МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА ПРЕДМЕТ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. *Метою* викладання дисципліни є формування розуміння логіки розвитку основних міжнародно-політичних процесів та трансформацій світового порядку в ХІХ-ХХ ст, тенденцій міжнародних відносин і світової політики в ХХІ ст. У ході опанування дисципліни студенти повинні зосередити увагу на вивченні принципів міжнародно-політичного регулювання та управління міжнародними політичними процесами.

Завданням вивчення дисципліни «Міжнародні відносини і світова політика» є розуміння основних закономірностей розвитку міжнародних відносин під впливом політичних та соціально-економічних змін у світовій спільноті та обґрунтування сценаріїв можливостей та загроз у подальшому розвитку держав.

Предметом вивчення дисципліни «Міжнародні відносини і світова політика» є причинно-наслідкові зв'язки між подіями, явищами і процесами світової політики, насамперед, міждержавних відносин, базових політичних проблем глобального розвитку та актуальних проблем зовнішньої політики України.

2. ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

ЯК ВИБІРКОВОЇ КОМПОНЕНТИ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Знання

(для спеціалізації «Політологія міжнародних відносин»)

- базових категорій, методів і принципів міжнародних відносин;
- політичних систем та режимів держав світу

Знання

(для спеціалізацій «Міжнародний бізнес», «Міжнародна торгівля», «Міжнародний маркетинг»)

- базових категорій, концепцій, методів і принципів функціонування міжнародних економічних відносин;
- методів і принципів реалізації зовнішньої політики України.

Вміння

- *аналізувати* та розв'язувати завдання у сфері міжнародних відносин;
- застосовувати комп'ютерні технології та програмне забезпечення з обробки даних для аналізу інформації та підготовки аналітичних звітів;
- володіння англійською мовою на рівні A2/B1.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Міжнародні відносини і світова політика», як обов'язкова компонента освітньої програми, забезпечує оволодіння студентами загальними та фаховими компетентностями і досягнення ними програмних результатів навчання за відповідними освітньо-професійними програмами:

Міжнародний бізнес (ОС бакалавр)

Номер в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компетентності
<i>Загальні компетентності за освітньою програмою</i>		
4	Здатність планувати та управляти часом.	1-12
8	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	1-12
10	Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).	1-12
13	<i>Здатність продукувати нові ідеї, системно мислити, проявляти креативність, гнучкість.</i>	1-12
<i>Фахові компетентності за освітньою програмою</i>		
1	Здатність виокремлювати характерні ознаки та тенденції розвитку світового господарства, особливості реалізації економічної політики та світових інтеграційних/дезінтеграційних процесів, у тому числі євроатлантичної інтеграції.	1-12
2	Здатність використовувати базові категорії та новітні теорії,	1-12

	концепції, технології і методи у сфері міжнародних економічних відносин з урахуванням їх основних форм, застосовувати теоретичні знання щодо функціонування та розвитку міжнародних економічних відносин.	
3	Здатність виявляти особливості функціонування середовища міжнародних економічних відносин та моделей економічного розвитку.	1-12
5	Здатність здійснювати комплексний аналіз та моніторинг кон'юнктури світових ринків, оцінювати зміни міжнародного середовища та вміння адаптуватися до них.	1-12
11	Здатність проводити дослідження економічних явищ та процесів у міжнародній сфері з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків	1-12
13	Здатність проводити оцінку та аналіз безпекової компоненти у міжнародних економічних відносинах.	9-12
15	Здатність застосувати методи, правила і принципи функціонування міжнародних економічних відносин для розвитку зовнішньоекономічної діяльності України.	9-12
17	<i>Знання вітчизняної і зарубіжної практики проведення міжнародних бізнес-операцій.</i>	9-12
18	<i>Здатність аналізувати статистичну та фінансову звітність з метою визначення конкурентних позицій міжнародних бізнес-суб'єктів.</i>	1-12
19	<i>Розуміння організації діяльності суб'єктів міжнародного бізнесу в умовах глобалізації та регіоналізації, в тому числі здатність визначати митну вартість товарів, нараховувати митні платежі.</i>	9-12
<i>Програмні результати навчання за освітньою програмою</i>		
5	Володіти навичками самоаналізу (самоконтролю), бути зрозумілим для представників інших бізнес-культур та професійних груп різного рівня (з фахівцями з інших галузей знань/видів діяльності) на засадах цінування різноманітності, мультикультурності, толерантності та поваги до них.	1-12
8	Розуміти, виділяти й описувати нові явища, процеси й тенденції глобального розвитку, механізми й інструменти реалізації економічної політики та світових інтеграційних / дезінтеграційних процесів, у тому числі та євроатлантичної інтеграції.	7-12
10	Ідентифікувати та виокремлювати особливості функціонування суб'єктів міжнародних відносин та моделей їх економічного розвитку.	1-12
11	Обґрунтовувати власну думку щодо конкретних умов реалізації форм міжнародних економічних відносин на мега-, макро-, мезо- і мікрорівнях.	1-12
12	Здійснювати комплексний аналіз складних економічних систем, зіставляти та порівнювати їх складові, оцінювати й аргументувати оцінки результативності їх функціонування.	1-12
13	Підбирати і вмівло застосовувати аналітичний інструментарій дослідження стану та перспектив розвитку окремих сегментів міжнародних ринків товарів і послуг з використанням сучасних знань про методи, форми й інструменти регулювання міжнародної торгівлі.	1-12
15	Визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин різного рівня та налагоджувати комунікації між ними.	1-12

17	Визначати причини, типи та характер міжнародних конфліктів і суперечок, обґрунтовувати і застосовувати економічні, юридичні та дипломатичні методи і засоби їх вирішення на міжнародному рівні, відстоюючи національні інтереси України.	1-12
18	Досліджувати економічні явища та процеси у міжнародній сфері на основі розуміння категорій, законів; виділяючи й узагальнюючи тенденції, закономірності функціонування та розвитку світового господарства з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків.	9-12
20	Відстоювати національні інтереси України з урахуванням безпекової компоненти міжнародних економічних відносин.	9-12
22	Застосовувати відповідні методи, правила і принципи функціонування міжнародних економічних відносин для розвитку зовнішньоекономічної діяльності України.	9-12
25	Презентувати результати дослідження на базі яких, розробляються рекомендації та заходи з адаптації до змін міжнародного середовища.	1-12

Міжнародна торгівля (ОС бакалавр)

Номер в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компетентності
<i>Загальні компетентності за освітньою програмою</i>		
4	Здатність планувати та управляти часом.	1-12
8	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	1-12
10	Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).	1-12
13	<i>Здатність продукувати нові ідеї, системно мислити, проявляти креативність, гнучкість.</i>	1-12
<i>Фахові компетентності за освітньою програмою</i>		
1	Здатність виокремлювати характерні ознаки та тенденції розвитку світового господарства, особливості реалізації економічної політики та світових інтеграційних/дезінтеграційних процесів, у тому числі євроатлантичної інтеграції.	1-12
2	Здатність використовувати базові категорії та новітні теорії, концепції, технології і методи у сфері міжнародних економічних відносин з урахуванням їх основних форм, застосовувати теоретичні знання щодо функціонування та розвитку міжнародних економічних відносин.	1-12
3	Здатність виявляти особливості функціонування середовища міжнародних економічних відносин та моделей економічного розвитку.	1-12
5	Здатність здійснювати комплексний аналіз та моніторинг кон'юнктури світових ринків, оцінювати зміни міжнародного середовища та вміти адаптуватися до них.	1-12
11	Здатність проводити дослідження економічних явищ та процесів у міжнародній сфері з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків	1-12
13	Здатність проводити оцінку та аналіз безпекової компоненти у міжнародних економічних відносинах.	5-12
15	Здатність застосувати методи, правила і принципи функціонування міжнародних економічних відносин для розвитку зовнішньоекономічної діяльності України.	9-12
17	<i>Знання вітчизняної і зарубіжної практики проведення</i>	11-12

	<i>зовнішньоторговельних операцій. В тому числі здатність визначати митну вартість товарів, нараховувати митні платежі.</i>	
18	<i>Здатність аналізувати статистичну та фінансову звітність з метою визначення конкурентних позицій міжнародних бізнес-суб'єктів.</i>	1-12
19	<i>Розуміння організації діяльності суб'єктів міжнародної торгівлі в умовах глобалізації та регіоналізації.</i>	11-12
<i>Програмні результати навчання за освітньою програмою</i>		
5	Володіти навичками самоаналізу (самоконтролю), бути зрозумілим для представників інших бізнес-культур та професійних груп різного рівня (з фахівцями з інших галузей знань/видів діяльності) на засадах цінування різноманітності, мультикультурності, толерантності та поваги до них.	1-12
8	Розуміти, виділяти й описувати нові явища, процеси й тенденції глобального розвитку, механізми й інструменти реалізації економічної політики та світових інтеграційних / дезінтеграційних процесів, у тому числі та євроатлантичної інтеграції.	1-12
10	Ідентифікувати та виокремлювати особливості функціонування суб'єктів міжнародних відносин та моделей їх економічного розвитку.	1-12
11	Обґрунтовувати власну думку щодо конкретних умов реалізації форм міжнародних економічних відносин на мега-, макро-, мезо- і мікрорівнях.	1-12
12	Здійснювати комплексний аналіз складних економічних систем, зіставляти та порівнювати їх складові, оцінювати й аргументувати оцінки результативності їх функціонування.	1-12
13	Підбирати і вміло застосовувати аналітичний інструментарій дослідження стану та перспектив розвитку окремих сегментів міжнародних ринків товарів і послуг з використанням сучасних знань про методи, форми й інструменти регулювання міжнародної торгівлі.	10-12
15	Визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин різного рівня та налагоджувати комунікації між ними.	1-12
17	Визначати причини, типи та характер міжнародних конфліктів і суперечок, обґрунтовувати і застосовувати економічні, юридичні та дипломатичні методи і засоби їх вирішення на міжнародному рівні, відстоюючи національні інтереси України.	9-12
18	Досліджувати економічні явища та процеси у міжнародній сфері на основі розуміння категорій, законів; виділяючи й узагальнюючи тенденції, закономірності функціонування та розвитку світового господарства з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків.	1-12
20	Відстоювати національні інтереси України з урахуванням безпекової компоненти міжнародних економічних відносин.	11-12
22	Застосовувати відповідні методи, правила і принципи функціонування міжнародних економічних відносин для розвитку зовнішньоекономічної діяльності України.	11-12
25	Презентувати результати дослідження на базі яких, розробляються рекомендації та заходи з адаптації до змін міжнародного середовища.	1-12

Номер в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компетентності
<i>Загальні компетентності за освітньою програмою</i>		
3	Здатність навчатися та бути сучасно навченим.	1-12
8	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	1-12
<i>Фахові компетентності за освітньою програмою</i>		
1	Здатність виокремлювати характерні ознаки та тенденції розвитку світового господарства, особливості реалізації економічної політики та світових інтеграційних/дезінтеграційних процесів, у тому числі євроатлантичної інтеграції.	1-12
9	Здатність до діагностики стану досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками.	1-12
15	Здатність застосувати методи, правила і принципи функціонування міжнародних економічних відносин для розвитку зовнішньоекономічної діяльності України.	1-12
<i>Програмні результати навчання за освітньою програмою</i>		
1	Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, усвідомлюючи необхідність навчання впродовж усього життя, проявляти толерантність та готовність до інноваційних змін.	1-12
4	Систематизувати й упорядковувати отриману інформацію щодо процесів і явищ у світовому господарстві; оцінювати та пояснювати вплив ендегенних і екзогенних факторів на них; формулювати висновки і розробляти рекомендації з урахуванням особливостей національного і міжнародного середовища.	1-12
5	Володіти навичками самоаналізу (самоконтролю), бути зрозумілим для представників інших бізнес-культур та професійних груп різного рівня (з фахівцями з інших галузей знань/видів діяльності) на засадах цінування різноманітності, мультикультурності, толерантності та поваги до них.	1-12
7	Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.	1-12
8	Розуміти, виділяти й описувати нові явища, процеси й тенденції глобального розвитку, механізми й інструменти реалізації економічної політики та світових інтеграційних / дезінтеграційних процесів, у тому числі та євроатлантичної інтеграції	1-12
10	Ідентифікувати та виокремлювати особливості функціонування суб'єктів міжнародних відносин та моделей їх економічного розвитку.	1-12
17	Визначати причини, типи та характер міжнародних конфліктів і суперечок, обґрунтовувати і застосовувати економічні, юридичні та дипломатичні методи і засоби їх вирішення на міжнародному рівні, відстоюючи національні інтереси України.	1-12
19	Розуміти та застосовувати чинне законодавство, міжнародні нормативні документи і угоди, довідкові матеріали, чинні стандарти і технічні умови тощо у сфері міжнародних економічних відносин.	1-12
20	Відстоювати національні інтереси України з урахуванням безпекової компоненти міжнародних економічних відносин.	11-12
23	Усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя з метою	1-12

підтримки професійної компетентності на високому рівні.

Політологія міжнародних відносин (ОС бакалавр)

Номер в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компетентності
<i>Загальні компетентності за освітньою програмою</i>		
1	Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.	1-12
3	Здатність бути критичним і самокритичним.	1-12
4	Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).	1-12
6	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	1-12
<i>Фахові компетентності за освітньою програмою</i>		
3	Здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.	1-12
5	Здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.	1-12
6	Здатність аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.	1-12
10	<i>Здатність розуміти міжнародні відносини у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.</i>	1-12
11	<i>Здатність розуміти основи сучасного міжнародного права, його впливу на динаміку міжнародних відносин та зовнішньої політики держав.</i>	1-12
12	<i>Здатність аналізувати міжнародні інтеграційні процеси на європейському континенті та місце України в цих процесах.</i>	6, 11, 12
13	<i>Здатність розуміти основи геополітики та геостратегії суб'єкти міжнародних відносин.</i>	1-12
<i>Програмні результати навчання за освітньою програмою</i>		
1	Розуміти предметну область, етичні та правові засади професійної діяльності.	1-12
4	Мати навички професійної комунікації.	1-12
8	Вміти використовувати базовий категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.	1-12
16	Презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень фахівцям і широкій аудиторії, засобам масової інформації, експертам з інших галузей знань.	1-12
18	<i>Визначати політичні, дипломатичні, безпекові, суспільні, юридичні, економічні й інші ризики у сфері міжнародних відносин та глобальних процесів.</i>	1-12

4. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Міжнародні відносини на передодні та в роки Першої світової війни. Створення Версальсько-Вашингтонської системи міжнародних відносин.

Геополітичне проектування Першої світової війни та крах дипломатії у вирішенні територіальних та економічних конфліктів між країнами. Роль Німеччини в австрійсько-сербському конфлікті. Утворення Четвертого союзу. Дипломатична боротьба за нейтральні держави. Інформаційна пропаганда та вступ США у війну.

Початок інтервенції держав Антанти проти більшовицької Росії, її причини. Зовнішньополітичний курс УНР та гетьманату. Капітуляція і вихід з війни союзників Німеччини. Початок революції в Німеччині. Закінчення Першої світової війни 11 листопада 1918 р.: соціально-економічні та політичні наслідки.

Співвідношення сил на міжнародній арені після закінчення Першої світової війни. Паризька мирна конференція, її основні питання та утворення Ліги Націй. Територіальні та колоніальні питання на конференції. Проблеми репарацій і роззброєння Німеччини. Вашингтонська конференція 1921-1922 рр. та причини суперечностей між державами-учасницями конференції. Загострення антагонізмів між державами на Тихому океані.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-5

Додатковий: 12, 14, 15, 25, 30, 32, 39, 41, 45, 53, 64.

Інтернет-ресурси: 73, 80, 85.

Тема 2. Міжнародні відносини в період громадянської війни та іноземної інтервенції на території України (1918-1922)

Концептуальні засади зовнішньої політики більшовиків та створення Комітету. Ставлення Німеччини та країн Антанти до протидіючих політичних сил у Росії.

Радянсько-польська війна як спроба реалізації більшовицької концепції «світові революції». Проголошення Західноукраїнської Народної Республіки (ЗУНР) у Львові, Акт «злуки» українських земель. Військові дії між ЗУНР і Польщею, початок воєнних дій між збройними силами УНР і радянського уряду. Варшавський договір між Директорією та урядами Польщі (квітень 1920 р.), спільний вступ військ Польщі та УНР в Україну, окупація Польщею західноукраїнських і західнобілоруських земель. Мирний договір між Радянською Росією, УРСР і Польщею та його наслідки. Завершення громадянської війни та інтервенції на європейській території Росії.

Зовнішньоекономічна діяльність Радянської Росії у 1921 р. Підписання торговельних угод з Великою Британією та іншими державами. Етапи та міжнародно-політичні обставини створення СРСР. Соціально-економічна та політична криза більшовистського режиму. Перехід до нової економічної політики у СРСР. Особливості впровадження НЕПу в Україні.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-5

Додатковий: 12, 29, 32, 34, 39, 41 45, 53, 58, 63.

Інтернет-ресурси: 73, 80, 85.

Тема 3. Світова економічна криза та розвиток міжнародних відносин в 30-ті роки

Передумови та особливості світової економічної кризи 1929-1933 рр., її вплив на міжнародні відносини. Загострення міждержавних суперечностей.

Зміцнення тоталітарного режиму в СРСР. Згортання та припинення НЕПу у 1928-1931 рр. Голод 30-х років. Нова стратегія СРСР у 1928-1933 рр.: укладення пактів про ненапад з Францією, Польщею, Фінляндією, Латвією, Естонією та Італією. Встановлення дипломатичних відносин між СРСР і США.

Поширення впливу США в Латинській Америці після Першої світової війни. Латиноамериканські країни і Ліга Націй. Загострення суперечностей та боротьба західних держав на південноамериканському континенті. Панамериканські конференції в Сантьяго і Гавані. Встановлення дипломатичних і торговельних зв'язків між СРСР і країнами Латинської Америки.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-5

Додатковий: 12, 14, 15, 22, 27, 29, 32, 45, 53, 63.

Інтернет-ресурси: 73, 80, 85.

Тема 4. Причини краху Версальської системи. Передумови розпаду та початок Другої світової війни.

Соціально-економічні та політичні передумови появи та встановлення фашистського режиму в Німеччині. Зовнішньополітична

програма фашизму. Початок воєнної агресії Італії та Німеччини в світі. Німецько-японський Антикомінтернівський пакт та становлення блоку агресорів.

Загострення суперечностей між державами в Європі. Зміст і мета політики «колективної безпеки» в Європі. Непослідовність позицій Великої Британії та Франції у підході до європейської безпеки і збереження Версальської системи. «Мюнхенська змова» - передумова краху політики «колективної безпеки» в Європі, Версальської системи та Ліги націй. Кінець першої Чехословацької республіки. Політичні ігри Великої Британії та Франції та реакція СРСР.

Укладення пакту про ненапад між СРСР та Німеччиною 23 серпня 1939 р., його зміст і наслідки. Політична ідеологія Третього рейху та директива №21 (план «Барбаросса»). Зовнішня політика СРСР напередодні Другої світової війни.

«Новий курс» американської адміністрації Ф.Д. Рузвельта і встановлення дипломатичних відносин між СРСР і США. Політичний зміст «дивної війни» на Заході. Позиція США щодо війни в Європі. Поширення німецької агресії в Європі та капітулянтська позиція європейських держав. Підписання радянсько-німецького договору про кордони і дружбу 28 вересня 1939 р. Окупаційна доктрина в країнах Балтії.

Геополітичні та стратегічні передумови територіальних претензій СРСР до Фінляндії. Радянсько-фінляндська війна та «феномен зимової війни».

Міжнародне становище Великої Британії після капітуляції Франції. «Битва за Англію». Утворення англо-американського блоку. Закон про ленд-ліз. Поглиблення міждержавних суперечностей на Далекому Сході. Угода між США та Великою Британією про спільний захист Західної півкулі і Тихоокеанських володінь. Зближення Японії з гітлерівською Німеччиною. Радянсько-японські та радянсько-китайські відносини. Японсько-американські та японсько-англійські суперечності та Тихому океані.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-5

Додатковий: 12, 14, 15, 21-23, 27, 29, 32, 34, 45, 53, 58, 63, 68.

Інтернет-ресурси: 73, 80, 85.

**Тема 5. Вступ СРСР та США у Другу світову війну.
Ситуація на Близькому, Середньому Сході та в Латинській Америці в
цей період**

«Потрійний пакт» Німеччини, Італії та Японії від 27 жовтня 1940 р. Приєднання Фінляндії, Угорщини, Словаччини, Румунії та Болгарії до Потрійного пакту.

Напад Німеччини та її союзників на СРСР, цілі агресорів. Передумови і початок створення антигітлерівської коаліції. Позиції правлячих кіл Великої Британії і США щодо нападу Німеччини на СРСР. Угода між урядами СРСР і Великої Британії про спільні дії у війні проти Німеччини і початок їх співробітництва. Радянсько-американські відносини. Напад Японії на американські та голландські володіння в Тихому океані та вступ США у війну.

Підписання Вашингтонської декларації Об'єднаних Націй 1942 р. Розвиток радянсько-англо-американського співробітництва. Питання про Другий фронт в Європі в 1942 р.

Неоднозначне трактування в історії та політиці боротьби Української повстанської армії проти гітлерівських окупантів та сталінського режиму.

Боротьба великих держав за вплив на Близькому та Середньому Сході під час війни. Національно-визвольний рух народів арабських країн. Створення Ліги арабських країн. Піднесення національно-визвольного руху в Індії та країнах Південно-Східної Азії.

Позиції латиноамериканських держав щодо війни в Європі. Панамериканські конференції в Панамі та Гавані. Початок війни на Тихому океані і розрив більшістю країн Латинської Америки дипломатичних відносин з державами «вісі». Панамериканська конференція в Ріо-де-Жанейро. Розширення зв'язків СРСР з країнами континенту. Панамериканська конференція в Мехіко. Чапультепекська декларація США і Латинської Америки. Створення блоку латиноамериканських країн під егідою США. Наслідки Другої світової війни для країн Латинської Америки.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-5

Додатковий: 12, 14, 15, 22, 27, 29, 34, 45, 55, 58, 63, 68.

Інтернет-ресурси: 73, 80, 85.

Тема 6. Закінчення Другої світової війни в Європі: військово-політичні та соціально-економічні підсумки. Створення засад Ялтинсько-Потсдамської системи міжнародних відносин

Національно-визвольний рух в Югославії, Польщі, Чехословаччині, Албанії та інших країнах. Радянсько-польські і радянсько-чехословацькі відносини. Польське питання в міжнародних відносинах другої половини 1944 р.

Поразка союзників Німеччини на радянсько-німецькому фронті, розвал фашистського блоку.

Ялтинська (Кримська) конференція глав урядів СРСР, США і Англії (4-11 лютого 1945 р.), її основні рішення та міжнародне значення.

Перехід Східної Європи під радянський контроль, економічна допомога Радянського Союзу звільненим країнам. Декларація про поразку Німеччини та взяття на себе верховної влади урядами чотирьох держав. Створення окупаційних зон і контрольного механізму для Німеччини. Конференція в Сан-Франциско (25 – 26 червня 1945 р.) та прийняття Статуту ООН.

Економічне відновлення Європи та «План Маршалла». Проблеми повоєнного врегулювання з Німеччиною та Австрією. Застосування США атомних бомб проти Японії, його політичний зміст.

Головні воєнно-політичні та соціально-економічні підсумки Другої світової війни та перші протиріччя союзників по антигітлерівській коаліції. Докорінні геополітичні зміни та перебалансування сил на світовій арені. Біполяризація світу. Ядерна зброя як засіб впливу на світові політичні процеси. Передумови та причини виникнення «холодної війни».

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-5

Додатковий: 12, 14, 15, 17, 21-23, 25-28, 30, 33, 38, 45, 53, 59, 63-65, 68.

Інтернет-ресурси: 73, 80, 83, 85.

Тема 7. Початок холодної війни та становлення біполярної структури міжнародних відносин

Феномен холодної війни в міжнародних відносинах. Знакові події, що знаменували початок холодної війни в світі (промова Й. Сталіна на зборах виборців (1946 р.), фултонська промова В. Черчілля (1946 р.), проголошення доктрини Г. Трумена (1947 р.)). Закріплення впливу СРСР і США у світі та перші кризи холодної війни. Концептуальні засади глобального протистояння наддержав (Маніфест Рассела-Ейнштейна (1955 р.); Дж. Даллас і концепція масової відплати.; Генрі Кіссінджер «Ядерна зброя і зовнішня політика» (1957 р.): гнучке використання ядерної зброї та стратегія обмеженої війни; стратегія «дозованого використання сили» Дж. Кеннеді (1960 р.); американська «доктрина доміно»). Значення створення МАГАТЕ у 1957 р. у контролі над використанням ядерної зброї. Угода Зарубіна-Лейсі. Зовнішньополітична доктрина «мирного співіснування».

Створення Ради економічної взаємодопомоги (РЕВ) та Північноатлантичного альянсу (НАТО). «Криза надій» у Центрально-Східній Європі та антирадянські виступи 1953 р. в Німеччині. Підписання Варшавського

договору та «Повернення» Німеччини в Європу. Зміна керівництва у СРСР та процес десталінізації.

Підписання Багдадського пакту (СЕНТО-Організація Центрального Договору). Міжнародні відносини у Азійсько-Тихоокеанському регіоні. Корейська війна (1952-1953 рр.) та її вплив на повоєнні міжнародні відносини.

Суецька криза (Суецька війна, Сінайська війна, Друга арабо-ізраїльська війна, Операція «Кадеш»). Карибська криза 1962 р., план її урегулювання та радянсько-американський компроміс. Фактор ядерної зброї у міжнародних відносинах. Пакт «Нассау». Китайсько-радянські відносини як приклад конфлікту між соціалістичними державами.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-5

Додатковий: 14, 15, 22, 25-28, 40, 63-65, 68.

Інтернет-ресурси: 73, 80, 83, 85

Тема 8. Процес деколонізації в світі

Світова колоніальна система після Другої світової війни. Міжнародно-політичні та економічні чинники деколонізації. Три етапи деколонізації в світі: криза, розпад та крах глобальної колоніальної системи.

Перший етап деколонізації. Перебудова Британської імперії. Особливості ситуації в Латинській Америці. Деколонізація на Далекому та Близькому Сході. Створення Держави Ізраїль. Деколонізація в Азії (Індія, Бірма, Філіппіни, Індонезія). Проблема деколонізації Індокитаю. Вихід в світову політику Індії та Китаю.

Другий етап деколонізації. Деколонізація в Північній Африці. Незалежність Тунісу (1956), Марокко (1956) та Алжиру (1962). Деколонізація англійської Африки. Деколонізація французької Африки. Позиція генерала де Голля та Конституція V Республіки. Надання незалежності Західній та Екваторіальній Африці.

Третій етап деколонізації. Становлення і еволюція ідеології та практики Руху неприєднання і практики нейтралітету. Створення «вісі Північ-Південь» та проблеми нового міжнародного економічного порядку.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-5

Додатковий: 12, 14, 15, 27, 28, 30, 40, 43-44, 48, 65.

Інтернет-ресурси: 80, 84, 85.

Тема 9. Політика «розрядки» та стабілізація міжнародної системи

Зміни у зовнішньополітичних концепціях СРСР та США. Нова Східна політика «Ostpolitik» Віллі Брандта (1969). Угода між СРСР та НДР. Визнання польсько-німецьких кордонів. Визнання двох Німеччин та статус Берліна.

Напрями радянсько-американської співпраці під час розрядки міжнародної напруженості. Стратегія «трикутника» Ніксона-Кіссінджера. Створення радянсько-американської комісії з торговельних питань (1972 р.). Закон Джексона-Веніка і Сівенсона.

Становлення політики розрядки в Європі та зміцнення європейської безпеки. Створення СБСЄ. Декларація про зміцнення миру й безпеки в Європі (Бухарест, 1966р.)

Відхід СРСР і США від політики розрядки. Доктрина Брежнєва. Доктрина трилатеризму Дж. Картера. Концепція контрольованої вибіркової розрядки та формула «суперництво і співпраця».

Проблема розрядки міжнародної напруженості у відносинах країн Заходу та Сходу. Скорочення звичайних озброєнь у Центральній Європі.

Країни Третього світу в епоху розрядки. Створення ОПЕК (1960). Військова інтервенція США у В'єтнамі та об'єднання В'єтнаму у 1975 р. Поразка політики США в регіоні. Співвідношення сил в Південно-Східній Азії на початку 1970-х рр.

Міжнародні відносини в Латинській Америці на початку 1970-х рр. Збройні зіткнення в Латинській Америці та антиамериканські настрої в регіоні. Боротьба наддержав за “сфери впливу” у країнах “третього світу”.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-5

Додатковий: 12, 14, 15, 18, 22, 25-28, 40, 48, 55, 63, 64 68.

Інтернет-ресурси: 73, 80, 83, 85.

Тема 10. Економічна криза 1973 р. та криза політики «розрядки»

Аспекти економічної кризи 1973 р. та недосконалість міжнародній валютній системі. Відміна золотовалютного еквіваленту Р. Ніксоном. Новий метод визначення вартості СДР - на основі стандартного набору валют (кошика валют) та спроба МВФ стабілізувати валютну систему (1974 р.).

Нафтові шоки 1973, 1978-1979, 1980-1981 рр. та їх вплив на світову економіку. Рішення ОПЕК про введення ембарго і підвищення ціни на нафту.

Підходи Сходу та Заходу до розуміння розрядки. Криза політики розрядки. Інтервенція СРСР в Афганістан та міжнародна реакція. Роль

ЦРУ США в підготовці афганських моджахедів. Початок нового витку “холодної війни”.

Радянсько-американський конфлікт на Африканському Розі. Згортання політики розрядки. Брюссельське «подвійне рішення» («twin-track») 1979 року. Доктрина Картера та проблема Перської затоки. Нова ядерна стратегія США. Концепція конфліктів малої інтенсивності («low intensity conflict» – LIC). Доктрина неоглобалізму Р. Рейгана та її роль у новій холодній війні. Стратегічна оборонна ініціатива (COI) та програма «зоряних війн».

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-5

Додатковий: 12, 14, 15, 21, 22, 26, 34, 40, 42-44, 51, 60, 63, 64, 68.

Інтернет-ресурси: 80, 82-85.

Тема 11. Кінець біполярного світу наприкінці ХХ ст

Зміна радянської зовнішньополітичної концепції в сер. 80-х рр. ХХ ст. Прихід до влади М. Горбачова і «перебудова» та відмова від доктрини обмеженого суверенітету (доктрини Брежнєва). Початок кампанії із роззброєння.

Нова карта Європи: виникнення нових держав і нових гарячих точок. Звільнення країн Східної Європи і виведення радянських військ. Крах комуністичних режимів в Європі. Розпад РЕВ і ОВД. Об'єднання Німеччини і його значення для міжнародних відносин. Зміна соціально-економічних, суспільно-політичних і світових господарчих ладів в країнах колишнього соцтабору.

Розпад СРСР та становлення суверенних республік. Розвиток націоналістичних настроїв та територіальні конфлікти. Припинення участі СРСР в збройних конфліктах (Камбоджа. Виведення радянських військ з Афганістану). Криза в Перській затоці. Проблема арабо-ізраїльського конфлікту. Інтіфада (1987 р.). Проголошення Палестинської держави (листопад 1988 р.). Підписання офіційної угоди про взаємне визнання Ізраїлю та Організації Вільної Палестини (грудень, 1993 р.).

Створення Європейського економічного простору (грудень, 1992 р.) країнами-членами ЄЕС і ЄАВТ. Підписання Маастрихтської угоди (1992 р.) про створення Європейського Союзу та формування Загальної зовнішньої та оборонної політики ЄС. Розширення ЄС і його нові перспективи. Поглиблення євроінтеграційних процесів.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-5

Додатковий: 6 -11, 13-16, 18, 20-22, 24-27, 34, 35, 42-44, 46-48, 51, 61, 66.

Інтернет-ресурси: 73, 80, 82-85.

Тема 12. Становлення нового світового порядку на початку ХХІ ст

Особливості формування та розвитку міжнародних відносин у ХХІ ст. Наслідки розпаду біполярної системи. Утворення нових «центрів сили» в світовій політиці: відновлення полюсності та перерозподіл економічних та політичних сфер впливу.

Проблеми роззброєння і міжнародної безпеки. Міжнародний тероризм як глобальна проблема людства. Проблема розширення НАТО, створення сил швидкого реагування і забезпечення колективної безпеки в регіонах світу. Питання реформування ООН. Миротворчість ООН в ХХІ столітті: необхідність підвищення ефективності миротворчих операцій. «Велика сімка» і «Велика двадцятка» та їх роль у вирішенні глобальних проблем сучасного світу. Екополітика і політекологія.

Загострення на Близькому Сході та Північній Африці. «Арабська весна». Вбивство Усами бен Ладена та Муаммара Каддафі. Сирійська криза. Стратегічне суперництво Індії та Китаю в басейні Індійського океану в ХХІ столітті.

Політична криза в Україні в 2013 р.: відмова уряду від підписання Угоди про Асоціацію з Євросоюзом та «Євромайдан». Реакція світової спільноти на військовий конфлікт в Україні. Мінські домовленості та особливості їх дотримання. Економічні санкції як важіль впливу на агресію РФ. Гібридизація міждержавних конфліктів.

Вплив глобальної пандемії на розвиток міжнародних відносин. Трансформація світової політики після завершення «Brexit». Функціонування ЄС в другій декаді ХХІ ст. Преференційні торговельні угоди як складові нового світового порядку.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1-5

Додатковий: 6-11, 13, 15-22, 24-27, 31, 36-38, 43-44, 46-51, 54-57, 60-62, 67-68.

Інтернет-ресурси: 69-85.

5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ¹

Основний

1. Міжнародні відносини. Політика. Економіка. Право : 25-річчю факультету міжнародних відносин присвячуємо / [Антонюк Н.В. та ін.] ; за ред. М.З. Мальського, Ю. М. Мороза; М-во освіти і науки України.

¹ курсив – наявність в бібліотеці ДТЕУ

- Львів. нац. ун-т ім. І. Франка, Ф-т міжнар. відносин. - Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2017. 475 с.
2. Стафійчук В. І. Політична географія світу : навч. посіб.[для студ. вищ. навч. закл.] / В.І. Стафійчук. - Херсон: Олді-плюс, 2016. 305 с.
3. Теорія міжнародних відносин. Міжнародні відносини та світова політика : навч. посіб. / [М.П. Требін, Л.М. Герасіна, В.Л. Погрібна та ін.]; за ред. проф. М.П. Требіна ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право, 2016. 538 с.
4. Філіпенко А.С. *Міжнародні економічні відносини: Історія. Теорія. Політика: Підручник/А.С. Філіпенко. К.: Либідь, 2019. 960 с.*
5. Світова політика сучасності : навч. посіб. для студентів ВНЗ, що навчаються за спец. "Міжнар. відносини" / В. В. Недбай ; М-во освіти і науки України, Чорномор. держ. ун-т ім. П. Могили. Миколаїв : Швець В. Д., 2015. 237 с.

Додатковий

6. Декларація про державний суверенітет України від 16.07.1990. Відомості Верховної Ради УРСР від 31.07.1990. 1990 р., No 31, стаття 429. База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-12>
7. Закон України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» (1.07.2010 р.) // Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17>.
8. Закон України «Про національну безпеку України» (21 червня 2018 р.) // Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>
9. Постанова Верховної Ради України «Про основні напрями зовнішньої політики України» (2 липня 1993 р.) // Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3360-12>.
10. Указ Президента України «Про стратегію національної безпеки України» (26 травня 2015 р.) // Верховна Рада України. Законодавство України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/287/2015>.
11. Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 2 вересня 2015 року «Про нову редакцію Воєнної доктрини України» // Верховна Рада України. Законодавство України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/555/2015>.
12. Білас І.Г. Порівняльні міжнародні політичні погляди і державно-правові вчення : підручник / Іван Григорович Білас ; К.. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Ін-т міжнар. відносин. К.: ЮНЕСКО-СОЦІО, 2019. 595 с.
13. Бутирська І. В. Політичні чинники розвитку соціальної політики в нових державах-членах Європейського Союзу : монографія / І.В.

Бутирська; М-во освіти і науки України, Рівнен. держ. гуманітар. ун-т. - Чернівці: Технодрук, 2017. 607 с.

14. Головченко В.І. Нова історія Азії та Африки: колоніальний Схід (кінець ХІХ – друга третина ХХ ст.). – К.: Либідь, 2010. 520 с.

15. Генрі Кіссінджер - «Світовий порядок. Роздуми про характер націй в історичному контексті» / Пер. Н. Коваль. – К. 2020. 320 с.

16. Дорошко М.С., Шпакова Н.В. Геополітичне середовище та геополітична орієнтація країн СНД. – К.: Центр учбової літератури, 2011. 204 с.

17. Дугінець Г. Павлишина К. Санкції в зовнішній торгівлі. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2019. № 6(107). С. 5-17. [https://doi.org/10.31617/zt.knute.2019\(107\)01](https://doi.org/10.31617/zt.knute.2019(107)01)

18. Дугінець Г. Вірич І. Політика «економічного прориву»: досвід Чилі. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2020. № 4(110). С. 5-16. [https://doi.org/10.31617/zt.knute.2020\(111\)03](https://doi.org/10.31617/zt.knute.2020(111)03)

19. Дугінець Г.В., Мазаракі Н.А. Преференційні торговельні угоди як складові нового світового порядку. *Економічний простір*. 2019. № 152. С. 17-28. DOI 10.32782/2224-6282/152-2

20. *Економічний суверенітет України: монографія*: / Мазаракі А.А., Т.М. Мельник [та ін.]; за заг.ред.: А.А. Мазаракі та Т.М. Мельник – К. : Київ. Нац. Торг.- екон. ун-т, 2015. 700 с.

21. *Економічна безпека національної економіки в умовах глобальних викликів: [монографія]*. / [А. А. Мазаракі., Т. М. Мельник, В. В. Юхименко та ін.] ; за заг. ред. А. А. Мазаракі. К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2010. 718 с.

22. Збігнєв Бжезінський. Велика шахівниця. Американська першість та її стратегічні імперативи / Пер. О. Фешовець. К., 2019. 288 с.

23. *Зовнішня політика в епоху трансформацій: як не залишитись на узбіччі історії* / Сергій Корсунський. Харків : Vivat, 2020. 252 с

24. *Зовнішня політика Великої Британії (1997-2007)* / В. Ю. Крушинський ; М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ : ВПЦ "Київ. ун-т", 2015. 175 с.

25. *Зовнішня політика країн Північної Європи: навч. посіб.* / Ігор Зінько ; М-во освіти і науки України, Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2015. 327 с.

26. *Зовнішня політика країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи. 1944–2014 рр.* : навч. посіб. / А. О. Хмель ; М-во освіти і науки України, Чорномор. держ. ун-т ім. П. Могили. Харків : Діса плюс, 2015. 395 с.

27. *Зовнішня та безпекова політика США: аналітичні дослідження* / Є. А. Макаренко, М. М. Рижков, І. І. Погорська, Н. О. Піпченко ; Ін-т міжнар.

- відносин, Київ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка. Київ : Центр вільної преси, 2016. 454 с.
28. Іванов О. В. Зовнішня політика і дипломатія Мао Дзедуна: історичний аспект (1945-1976 рр.) : автореф. дис. ... канд. іст. наук : 07.00.02 / Іванов Олег Володимирович ; НАН України, Ін-т народознавства. Львів, 2017. 16 с.
29. Історія західноєвропейського раннього нового часу : хрестоматія : навч. посібник / М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка ; [упоряд.: В.О. Дятлов, П.М. Котляров]. - К.: Київський університет, 2019. 511 с.
30. Інформаційно-аналітична діяльність у міжнародних відносинах: навчальний посібник / І. Т. Муковський, А. Г. Міщенко, М. М. Шевченко. К.: Кондор, 2012. 224 с.
31. *Калюжна Н. Детермінанти зовнішньоторговельних конфліктів. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. 2019. № 2. С. 36–46.*
32. Капітоненко М. Теорія міжнародних відносин / Микола Капітоненко. - Чернівці: Книги - ХХІ, 2019. 271 с.
33. Крушинський В.Ю., Манжола В.А. Ялтинсько-Потсдамська система міжнародних відносин: факти, події, коментарі – К.: ВПЦ «Київський університет», 2010. 208 с.
34. Комунікативні тренди міжнародних відносин / [Є. А. Макаренко та ін.] ; Ін-т міжнар. відносин Київ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка. Київ : Центр вільної преси, 2016. 613 с.
35. Ключак О. З. Зовнішня політика і дипломатія Республіки Польща в епоху глобалізаційних змін (1989–2004 рр.) : автореф. дис. ... канд. іст. наук : 07.00.02 / Ключак Олег Зіновійович ; М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ, 2018. 20 с.
36. *Мазаракі А., Калюжна Н. Торговельно-економічна політика в умовах гібридизації міждержавних конфліктів. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. 2020. № 6. С. 4-23.*
37. *Мазаракі Н., Гончарова Ю. Діяльність Органу вирішення спорів СОТ: подолання невідповідностей. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. 2020. № 1 (108). С. 5-13.*
38. Міжнародні відносини і зовнішня політика України: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / [Голопатюк Л. С. та ін.] ; за заг. ред. канд. іст. наук, доц. О. І. Пошедіна ; Нац. ун-т оборони України, Каф. міжнар. відносин. - К. : НУОУ, 2013. 377 с.
39. Міжнародні відносини та світова політика (пер. пол. XVII ст. – 1918 р.) / [авт. О. П. Сарнацький]. Запоріжжя : Інтер-М, 2015. 396 с
40. Міжнародні відносини та світова політика : 1945-1980 : [дати, події, факти : навч. посіб. для студ. гуманіт спец. вищ. навч. закл.] /

В.Ю.Крушинський, В.А.Манжола ; [голов. ред. С.В.Головко]. К. : Либідь, 2007. 189 с.

41. Міжнародні відносини напередодні й у період Першої світової війни 1914-1918 рр. : (у док. і спогадах сучасників) / М-во освіти і науки України, Черкас. нац. ун-т ім. Б. Хмельницького ; [авт.-уклад. Овчаренко О. І., Сухушина О. В.]. Черкаси : Вертикаль, 2016. 707 с.

42. Міжнародні відносини та політика держав в умовах глобальних трансформацій: аналіз сучасної політичної думки / [Є. В. Багацький та ін. ; за заг. ред. І. М. Ковалю, О. І. Брусилівської] ; М-во освіти і науки України, Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, Ін-т соц. наук. Одеса : ОНУ, 2016. 408 с.

43. *Онищенко В. Справедливість у міжнародних економічних відносинах. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. 2019. №. 4 (105). С. 17–33.*

44. *Онищенко В. Геоекономічний зміст міжнародних конфліктів. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. 2019. №. 2. С. 20–35.*

45. Перша та друга світові війни в історії людства (до 100-річчя Початку Першої і 75-річчя початку Другої світових воєн): Монографія / Наукова редакція д.і.н. проф. С. С. Трояна. - К. : ДП «НВЦ «Пріоритети», 2014. 316 с.

46. Приятельчук О. А. Скандинавський регіон світового господарства: феномен соціалізації економіки : монографія / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. - К.: Вадекс, 2019. 41 с.

47. Пугачова Д. В. Зовнішня політика країн Скандинавії у сфері безпеки та оборони у постбіполярний період : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.04 / Пугачова Дар'я Володимирівна ; М-во освіти і науки України, Чорномор. нац. ун-т ім. П. Могили. Київ, 2017. 17 с.

48. Слободян Н. В. Зовнішня політика Сполучених Штатів Америки та Російської Федерації в Перській Затоці (кінець ХХ – початок ХХІ ст.) : автореф. дис. ... д-ра іст. наук : 07.00.02 / Слободян Наталія Володимирівна ; М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ, 2015. 35 с.

49. Чумак К. О. Зовнішня політика США в 2001–2017 рр.: концептуальне оформлення та практична реалізація : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.04 / Чумак Кристина Олегівна ; М-во освіти і науки України, Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. Чернівці, 2018. 19 с.

50. Шнирков О.І. Процеси економічної дезінтеграції в сучасному світовому господарстві : монографія / [Шниркоа О.І. та ін. ; за ред. О.І. Шниркова] ; М-во освіти і науки України, К.. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. К., 2018. 159 с.

51. Якубовський С.О. Трансформація економічних систем країн Вишеградської групи : монографія / С.О. Якубовський, О.В. Журавльов;

- М-во освіти і науки України. Одес.нац. ун-т ім. І.І. Мечникова. - Одеса: ОНУ, 2016. 171 с.
52. Хижняк І. Від "навіки разом" до "omnes et singulos" (разом і окремо). Україна у системному протистоянні глобальних полюсів сили : монографія / Ігор. Хижняк. - К.: Саміт-Книга, 2018. 412 с.
53. Хижняк І. А. Нова історія міжнародних відносин у системному форматі (1648-1918): Підручник. – К.: Персонал, 2009. 224 с.
54. Україна на шляху до європейської інтеграції: економічна безпека, переваги вибору : [монографія] за ред. В. М. Нижника, Хмельницький: ХНУ, 2017. 307 с
55. Україна в культурному та політичному просторі Європи : нариси історії : монографія / [Машевський О.П. та ін. ; відп. ред.: О.П. Машевський, С.П. Стельмах] ; М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. - К.: Київський університет, 2018. 319 с.
56. Україна в постбіполярній системі міжнародних відносин: підручник /кер. авт. кол. В.А. Манжола; за ред. Л.В. Губерського. К.: ВПЦ «Київський університет», 2008. 512 с.
57. Україна і світ: прагнення змін: монографія / М. Антонович, Н. Висоцька, С. Курбатов [та ін.]. К., 2010. 448 с.
58. Українська державність у ХХ столітті. К., 1996.
59. Чекаленко Л. Україна в ООН: історичний екскурс. Зовнішні справи. 2010. № 5-6. С. 15-17.
60. 21st Century Communication: A Reference Handbook / Ed. by William F. Eadie. Thousand Oaks, CA: SAGE Publications, 2009. 942 p.
61. Bolgova I. Post-Soviet Space 2020: Key Trends and Challenges. Institut für Sicherheit 20.01.2020. URL: <https://www.institutfuersicherheit.at/post-soviet-space-2020-key-trends-and-challenges/>
62. *Deep and comprehensive free trade agreement with the EU: advantages and downsides for the Ukrainian society : monograph / G. Duginets, O. Diachenko, N. Mazaraki, O. Golovachova ; edited by Ganna Duginets. Kyiv : Kyiv National University of Trade and Economics, 2019. 212 p.*
63. Mastny V. The War and Soviet Insecurity. The Stalin Years. N.-Y.; Oxford, 1996.
64. Mitrovich, Gregory. Undermining the Kremlin: America's Strategy to Subvert the Soviet Block. 1917-1956. – Ithaca; N-Y.: Cornell Univ. Press, 2000.
65. Moore J. A. Encyclopedia of the United Nations / John Allphin Moore, Jr., Jerry Pubantz. N.Y.: Facts On File, 2008. 686 p.
66. Rosa J.-J. The Second Twentieth Century: How the Information Revolution Shapes Business, States And Nations / Jean-Jacques Rosa. – Stanford, California: Hoover Institution Press, 2006. 390 p.

67. *Ukrainian economy growth imperatives. Monograph/ A. Mazaraki, S. Melnichenko G. Duginets et al.; edied by Anatolii A.Mazaraki. – Prague: Coretex CZ SE, 2018. 310 p.*

68. Zubok V. Pleshakov C. Inside the Kremlin`s cold war: from Stalin to Khrushchev. Cambridge, 1996.

Інтернет-ресурси

69. Верховна Рада України. URL: <http://www.rada.gov.ua>

70. Держкомстат України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>

71. Конституція України // Президент України. Офіційне інтернет-представництво. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/constitution>

72. Міністерство закордонних справ України: офіційний сайт. URL: <https://mfa.gov.ua>

73. Офіційний сайт Королівського інституту міжнародних відносин [Електронний ресурс]. 2020. URL: <https://www.chathamhouse.org/>

74. Представництво ООН в Україні. URL: <http://www.un.kiev.ua>

75. Представництво Європейської Комісії в Україні. URL: https://eeas.europa.eu/delegations/ukraine_uk

76. Представництво України при Європейському Союзі : офіційний сайт. URL: <https://ukraine-eu.mfa.gov.ua>

77. Президент України: офіційний сайт. URL: <https://www.president.gov.ua>

78. Положення про Міністерство закордонних справ України (30 березня 2016 р.) // Верховна Рада України. Законодавство України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/281-2016-p>

79. Постійне представництво України при Раді Європи : офіційний сайт. URL: <https://coe.mfa.gov.ua>

80. Рада зовнішньої політики «Українська призма»: офіційний сайт. URL <http://prismua.org>

81. Спеціальна моніторингова місія ОБСЄ в Україні : офіційний сайт. URL: <https://www.osce.org/uk/special-monitoring-mission-to-ukraine>

82. Developing Countries' Trade and Market Access in the European Union and the United States. 2019. URL: <https://datacatalog.worldbank.org/dataset/developing-countries%E2%80%99-trade-and-market-access-european-union-and-united-states-introducing>

83. The European Union. URL: <http://europe.eu.int>

84. World Trade Organization (WTO) URL: <https://www.wto.org>

85. World Politics Review URL: <https://www.worldpoliticsreview.com>